

# צדק ארכיטקטוני

## על מעגלים וקווים

יעל לאוטמן

מרובעים של פתחי אור טבעי, אשר ממחיש כי ביהמ"ש אינו מקום חסום ואינו עמום, אלא משתדל לשמור על בהירות ושקיפות ככל האפשר, ומחדד בכך את הרעיון שהצדק נראה לעין כול.

..מה זה, פירמידה באמצע בית משפט?

כן כן, לא טעיתם, בואו ננסה להבין למה התכוון המשורר.. עוד בימי קדם, בתקופות היווניות והמצריות הייתה הפירמידה סמל ליציבות ולנצחיות של החוק, ואילו קדקוד הפירמידה מסמל את הצדק השואף לשמים.

הגענו למבואה הגדולה, המקום בו ניתן (בעיניי) ביטוי אדריכלי יפהפה ביותר לכך שצדק ואמת, לצערנו, לא תמיד נפגשים... המקום בנוי מקשתות, מעגלים וקווים. בהיבט המשפטי, הקווים מייצגים את החוק והמעגלים – את הצדק, ובהיבט הרוחני: "נחני במעגלי צדק למען שמו" (תהלים כג 4).

לפנינו תעלת המים המחודדת את המתח בין שני המושגים: האבן החצובה באדמה המראה את החוק החצוב בסלע, אל מול השמים המשתקפים במים, המשקפים את הצדק האין סופי. ואכן, ניתן לראות את קו התעלה זורם במקביל למעגלי הצדק ההולכים וגדלים לכל אורכו.

הגענו לאולמות השפיטה. המוטיבים הארכיטקטוניים לקוחים משלוש הדתות, ללמדנו כי כולם שווים לפני הצדק. זהו, הגענו לסוף הסיור, אשר לאורכו ראינו כיצד מנסים האדריכלים להראות את תפקידו של בית המשפט בגישור על הפער בין החוק היבש לצדק.

ברם, אדריכלות לחוד, ומציאות לחוד.

האם נצליח לגשר בין "ירושלים של מעלה לירושלים של מטה"? היחברו להם קווים ומעגלים יחדיו? ארכיטקטורה למחשבה.

### ביבליוגרפיה:

חומרי הסברה של מדרשת הר גילה, ירושלים.



"אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף" נכתב בתהלים (תהלים ה 12).

ואכן, בהירות החוק והצדק ויחסי הגומלין ביניהם נמצאים במתח מתמיד ולעיתים נראה כי המפגש ביניהם משול למפגש בין שמים וארץ.

אם כן, כיצד מיישבים את הסתירה?

נראה, כי דרך מעניינת לביטוי הדיאלוג בין שני המושגים באה לידי ביטוי ב- 10.11.92 כאשר הוסר הלוח מעל בית המשפט העליון בגבעת רם בירושלים.

תפיסת העולם העומדת מאחורי המבנה נשענת על התנאים המיוחדים שהציבה גברת דורותי רוטשילד, העומדת בראש קרן רוטשילד, אשר תרמה את המשאבים לבניית בית המשפט החדש. התנאי המרכזי העומד בבסיס התפיסה הזו הוא שצדק צריך לא רק להיעשות אלא גם להיראות, ועל כן בית המשפט צריך להיות בולט בנוף הירושלמי ובאותה נשימה, המיקום הפיזי מדגיש את עליונות החוק אשר חולש על כל העם ועל נבחריו באותה המידה. גבעת רם אינה רק גבעה נראית לעין כול אלא גם קרובה במיקומה למבואות העיר, ללמדנו כי "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שערך וישפטו את העם משפט צדק" (דברים טז 19).

ומה בתוך המבנה?

הבנייה הושפעה ממספר מוטיבים, כשהמרכזיים שבהם הנם ההיבט המשפטי של חוק וצדק המשולב לעתים באופן נסתר ולעתים גלוי בבנייה, וההיבט הרוחני המשלב ישן מול חדש – כגון מורשת תנכית אל מול מדינת ישראל של היום. בנוסף, יש להתייחס למורכבות הייחודית של שילוב שני ה"כובעים" באותו מקום פיזי:

האחד, מקום מושבו של ביהמ"ש העליון והשני – ביהמ"ש הגבוה לצדק.

הרשו לי לקחת אתכם לסיור וירטואלי ברחבי המבנה, ולבדוק כיצד חוק וצדק משתקפים בין כתליו.

כבר במבואת ביהמ"ש ניתן לראות קיר מרכזי הדומה לכותל המערבי, אשר ממחיש את המוטיב ההיסטורי – תנכי, ובהיבט המשפטי משקף את הרעיון שהחוק והצדק מגנים כחומה על החברה. כמו כן אבני הקיר הובאו מכל רחבי הארץ, על מנת להראות כי לא קיימת איפה ואיפה.

בנוסף, המראות שמתחתיו מסמלות את האינסוף – כפי שהצדק חסר גבולות.

נמשיך אל התצפית הפנימית. לפניכם חמש מאות מטרים